

a pornál és posványánál? — mit várunk e nemzedéktől, mely lélekölő henyeségben pajkos káromkodással 's garázda verekedéssel üzi unalmas perczeit? — 's van e jogunk jót 's erkölcsileg nemeset várni e nemzedéktől, mely irítozva minden munkától, az iskolai pár órai kis elfoglaltságot is — 's tán nem ok nélkül — elviselhetlen nyűgnek tekintve, a mint kilép az iskolaház küszöbén, csak annál szabados szilajsággal üzi csufolás- és marakodás-füszerezte ocsmány durvaságait? — O igen, mit várhatunk ily nemzedéktől, mely magán hordozza a testi és lelki nyomor csallatlan bélyegeit, — az elkorosulás, szennyeség, restség 's égbekiáltó tudatlanság világgyilkoló mételeyeit? Nem, ez nem maradhat így, gondolám magamban, ennek nem szabad így maradnia. Mert nem lehet, hogy érzéketlenül nézze az ember kis embertársának lassu bár, de annál bizonyosb elfajulását; nem lehet, hogy részvét nélkül nézzünk ama 3—4 éves kisdedekre, kik lélekvesztő rozszant csolnakon a ragadó folyam árjainak játszva esnek martalékul! — nem lehet, hogy az emberézelem föl ne háborodjék bennünk, azt látva, mikép zsarnokoskodik a 9—10 éves gyermek ölbefogott kisdéd testvérén undok mérgelődéssel, embertelen ütésekkel! — nem lehet, hogy szentebb ohaj ne dagaszsa keblünket: vajha a mezitlenül szerte barangoló gyermekek, mint a szemérmelenség megannyi szabadalmazott kifejtői, minélőbb a szemérmesség áldáshozó kincseivel megismerkedjenek! 'S midőn ilyeket, 's még számos más hasonlókat látva lelkemben felkiálték: o jöjj el minélőbb te kisdedová! — enyhés érzélem fog el rögtön mellemet, — 's ez érzet bizalom volt, bizalom, melyet bennetek helyetek szép hazám hatalmasbjai: hogy segíni fogtok e törpülő nemzedéken; igen ti fogtok segíteni, — mert segínetek kell, ha tin üdvöketek állandó alapokra akarjátok építeni!

És hála az égnek, már több helyen ébred az emberi legfőbb jótékonyosság e szelleme, azon jótékonyaság, mely kis felebarátunkat a romlás örvényétől meg akarja menteni. — Első oázist a kisdedek neveltlenségének sivatagában — az egri kisdedová intézetet tünt fel. Egernek csupán ez intézet 's az országos hírű főgyógyász kedveért vettem utamat. — Fölkellék minden ily intézetnél: czélszerű, alkalmas hely. Az egri intézet háza, különösen pedig kertje és udvara eléggé tágas és czélszerű, kivévén a szűk és meredek lépcsőzetet, mely a terembe folyozat. Az intézet felszerelése nemcsak kielégítő, de gazdagnak mondható, — sőt némi tekintetben tán kelletlenül is dúsabb. Részemről legalább nem találok szűkségnek a hal-ábrákhoz azon nagy számát, mellyel a falak körül valóban agatva. Nagyon helyes azon elv, 's bárkinek ajánlhatom: hogy, a mennyire lehetséges, kerüljük az egyformaságot a kiagatott tárgyak, ábrák és képekben, mert a régiebb tárgyak időszakonként újabbakkal kicserélve hathatósan ingerlik a gyermek tudásvágyát, 's változékosságuknál fogva czélszerűen mulattatják. De hogy ezen időszakoknak mindig épen egyegy hétnak kelljen lenni, 's hogy a változékosság 's kicserélés elve abban álljon, miszerint egy héten csupán emul állapot; másokban csupán madarak, ismét másokban csupán halak ábrái lépnek el a falakat, — kisdedovási logikával épen nem találok egyeztethetőnek. — Mert mellőzve azt, hogy ily sorozat nagyon is tudományos rendszer szaga, — (holott pedig kisdedováiban minden szorosan vett rendszerességet távoztatunk kell), — azon tekintet is érdemel figyelmet: hogy a mulattató, 's kisdedovásiilag egyedül czélhoz vezető változékosság koránsem olly feltűnő ily tömeges előállításban, mint elegyes sorozatban. Negyedik, ötödik héten t. i. ismét reá kerülve a sor például a halakra, — az egész tömeg, épen tömeges benyomásánál fogva, már mint ismert dolog tűnik elő a gyermeknek: holott néhány emlős, madár, hal, rovar, összeállítva sokkal jobban igényli a gyermek figyelmét összehasonlítási elvvel fogva, 's máskor ismét néhány, de egészen más emlős, madár, hal, 's rovar teljesen új benyomást idéz elő. 'S eféle elegyítést százféle, ezerféleképp lehet elrendezni, mi mindannyiszor újabb ingert nyújtand. De ezt csak mellékes figyelmeztetésül érintem. Egyébiránt az ovó Szigethy Antal ur, a képző-intézet volt növendéke, központi egyesületünk elveivel összhangzólag működik, 's az intézetben látható csin és tisztaság teljes elismerést érdemel. A kisdedek száma mintegy 80. Testgyakorlati gépeket épen átutaztamkor készítettett az ovó, melyek az udvar térségénél fogva eléggé czélszerűek leendhetnek. — Örült lelkem, látván e készüléket, minőket a budapesti kisdedintézetek legújabbjaiban hiába keresünk. Nem mintha hatást igénylenék „a testgyakorlatok jelentőségéről“ irt, az eszmecsere-gyűlésen felolvasott 's később a B. P. Híradóban közölt cikkemnek: de annyi bizonyos, hogy alig foghatom meg azon hideg részvétlenséget, mellyel a testgyakorlatok fontossága 's czélszerűsége iránt épen a budapesti kisdedová-intézetek viseltetnek. Szomorú dolog, uraim! midőn valamely dologban elvileg megegyezünk, 's életbeléptetésére lépéseket még sem teszünk! — Az egri intézet mintegy kilencz hónap óta áll fen, 's a városi lakosság élénk részvéttel viseltetik iránta, miért is az ég áldása lengje azt körül; — de ovakodjanak eltérni a kisdedovási tiszta szellemétől, 's ne alacsonyítsák azt soha pártiskolává! — Meglehet, a nép szellemének barátságosabbá művelésére is illő befolyást gyakorland a kisdedová intézet, természetesen ha e művelés kellőleg folytatattatik az iskolákban is, — mire bizony nagy szüksége van némely egri embernek; — mert csakugyan nem tanúsít barátságos magyar népszellemet, midőn azon kérdésre: „Ugyan kérem, merre kell menni Kövesdnek?“ két három egyén is azt feleli: „Ott az út, — látja!“ — O kisdedovási, — működjél: hogy a fiuk ne legyenek olly durvák, — mint apjaik! — (Folytatjuk.) N e y.

KÜLFÖLD.

SCHWEICZ ? Bern, jun. 22d. 1845. (Eredeti levelezés.) Jun. 2kán irt levelemben az Aargau és Luczern közötti

békétlenségről küldék tudósítást. Ezen nyugtalanság zavarnál nem vont maga után egyebet. A protestans párt ében áll s a berohanást visszatartani minden perczben kész. A fegyvergyakorlatok szünet nélkül tartanak; így Bern mellett reggeltől késő estig folyvást puskáznak már több hét óta. — Luczernben foglyokul visszatartott néhány nagyobb befolyású szabadcsapatok szabadon bocsátatván, szülőhelyökre, a legszigorubb ellenrendelvények daczára is nagy ünnepélylyel fogadtatnak; így minap egy Luczern cantonbelinek hazajöttékor, ámbár a kormány legszigorubbán rendelkezett minden fogadási ünnepély megállítására, a falu határáról kezdve egész lakhelyéig virággal és fűvel hintették 's nagy részben gyeppel rakták ki az utat éjjel. Másnap a rendőrök, kik hanyagságokért lakoltak, tisztították az utat. — A schweiczi liberális párt majdnem hihetetlen lelkesedéssel ünnepli Steigernak börtönből történt kiszabadulását *) Bernben f. hó 21kén d. u. 4 órától egész 10ig folyvást döngött az álgyu, nemkülönbén e canton kisebb városiban is mint Thun 'sat., álgyuk moraja tudatta a néppel eszerencsés eseményt. Bernben nagy tüzijáték volt, a zene és daltársaságok mindent elkövettek, mi az ünnepélyt emelheté; Steiger jelenleg Zürichben tartózkodik 's holnap jun. 23kán jelenik meg Bernben (?!). Megszabadulását leginkább bizonyos Bozár nevezetű liberális hölgynek köszönheti, ki az örség megvesztegetésére 30—40,000 schweiczi frankot gyűjtött Steiger barátitól. 19kéről 20kára történt meg a szökés; Steiger álköntösből (tartományvadászi egyenruhában) hagyta el a várost. Városon kívül kocsióra ült volt őreivel együtt és Zürich canton határára övéiktől ünneppélyesen fogadtattak. Zürich városában roppant volt a környékről összecsdült nép sokasága. — Luczern canton lakosi folyvást üldöztetnek a szomszéd liberális canton lakóitól, tegnap 21kén a berni egyetembeli ifjuság néhány luczernit bénává ütlegelt; a luczerniek t. i. azzal kérkedtek, hogy ők a liberális párt erejétől koránsem félnek, a mint legközelebb is példáját adták a szabadcsapatoknak táborozásakor, 's ha a liberális pártiaknak kedvök van szemeiket kivájtani, ám akkor csak kezdjenek ismét valamit. Ez néhány egyetemi ifju hallatára mondatott, kik társaikkal egyesülve, a már postán utnak indult luczerniek után iramlottak, a postakocsit megrohanták, 's a kérkedő luczernieket kihurczolván amugy deákosan megdöngözték. — Luczernben Steiger szökése iszonyu zavart okozott. Rövid idővel megszökte előtt megbirozt küldték Szardinia királyához, Steigernak ezen királyságban fogsága végett alkudozandót.

NAGYBRITANNIA. A büntetőtörvények áttekintésére 's összeszedésére rendelt bizottmány jelentése megjelent. Kizárólag azon büntetések 's jogvesztésekről szól, mellyek a valódi ügyekre vonatkoznak. Csudálatos, mily sok törvény 's egyes záradék van még fen, mellyek nemcsak a katolikusok és protestans felekezetek, hanem a statutegház hívei ellen is alkalmazhatók. A bizottmány mindazoknak, mellyek kényszerítés vagy üldözés szinét viselik, enyhítést vagy teljes elölrlést javasolja. Kétségen kívül áll, hogy ha az alsóház piszkálni kezd ezen avult fészekben, még tovább halad, mint a vén bizottmányosok. — A tengerpartok megerősítése kedvencz tárgya látszik lenni a napi beszélgetések 's a whiglapok pártczélokra kezdik használni a vénasszonyfélelmet, melly soknak keblét szorongatja. A ministereknek nem lesz ellenszólója, ha évenként egy millió sterlinggel többet kapnak munkákra, hol számos híveiknek alkalmazást nyújthatnak. Ez azonban mégis egyike azon ügyeknek, mire a kormány magát az ellenzék által szoríttatni köteles.

A „Times“ a Neuseeland gyarmat iránti kérdést megvitatván, úgy vélelkszik, hogy a neuseelandi társaság nem vádmentes azért, mert gyarmatosokat hozott oda a nélkül, hogy a nekik adott ígéreket teljesítette volna; a főhiba azonban mégis kétségen kívül abban áll, hogy a gyarmatosítás Stanley lordnál inkább ellenszegülésre mint védelem 's pártfogolásra talált. A ház többsége nem is hagyta volna helyben a gyarmatminister eljárását, ha a ministerium az ügyet cabinetkérdéssé nem teszi 's egyuttal közös felelősséget nem vállal el.

Harris őrnagy, kitűnő mérnök Bombayban, emlékiratot küldte a keletindiai társasághoz, mellyben ama terve kivihe-tőségét igyekszik kimutatni, miszerint a suez földszoroson a kereskedőhajók terhökkel együtt vasuton szállíttatnának át; állítja hogy 800 tonnás hajó átvontatására egy gőzmozgony (locomotiv) elegendő lesz, melly háromszor annyi erővel bír, mint a közönséges angol vasuti gőzmozgonyok 'sat. Azonban ezen terv kivételére egyelőre nem gondolhatni, az alexandriai legutolsó (jun. 6diki) hírek szerint Mehemed Ali azon tervének brit ellenszegülése folytán, melly az átvitelt Egyiptuson keresztül egyedározni (monopolisare) 's a kelme átvitelt négyszeresen megdrágítani szeretné, sem vasutról a pusztán, sem a postaegyességről Angliával, nincs többé szó.

FRANCZIAORSZÁG. Az ácslegények elhatározása, miszerint magosabb bér megajánlása nélkül műhelyeikbe vissza nem térnek, komolyabb színt kezd ölteni; több műhelyben Paris 's a vidék őrserege különböző ezredeinek ácslegénysége által pótolattak. A legények ezt észrevén, siettek ügynököket küldeni bajtársaikhoz figyelmeztetendők őket arra, hogy nyugodtabb, visszavonultabb, eszélyesebben viseljék magokat, mint valaha 's a legszigorubb törvényszerűség korlátai közt maradjanak. Némelyek közülök takarékságból oda akarták hagyni Parist, azonban okirataik ki nem adták. Az ácslegények ezen vonakodásának első áldozata a király. Ő épen szobáit fedezteté a tuileriákban. Az ácslegények felbontván az egész fedezetet, abba hagyták munkájukat. Erre roppant záporosd következvén, a víz betódult a termekbe, hol a festményeket, disztiményeket 's butorokat igen megrongálta.

*) Illyen vaksággal jár a pártidű, pedig Steiger nem egyéb, mint egy rabló csoportnak vezére, 's a lehető legnagyobb barbarismusnak és jogtalanságnak eszköze. — S z e r k.

A — pénteki számunkban említett — berghesi herczeg vizsgálat alá kerülése szájról szájra jár. Két tisztos, dús-gazdag 's fényes család van meggyalázva, gyászba 's kétségbe ejtve egy fiatal ember kihágása által, mellyet szívesen adnának ki örültnek, ha volnának rá elegendő adatok. És mi foglatoskodtatja őt befogatása 's vizsgáltatása alatt? Az, hogy mit mondanak a társaságokban ezen esemény fölül? Mikép fogják azt magyarázni? Talán arról gondolkozik, milylly öltönyben jelenjék meg legkitűnőbbben a közönség szemei előtt; a bírák, a törvény, a jog egyedül gondolatának háttérében merülnek fel. A kutató-bíró előtt utolsó kihallgatáskor szíves volt a club fizető-mesterének aláírását nyolczszor utánnozni, nagy ügyesség 's biztossággal; 's ezen felül még azt is irta alá, hogy az utánzott aláírás a berghesi herczeg saját kezeirása. Azon kérdésére, hogy vajjon ez komoly dolog-e igen-nel válaszolván neki, kérdé, hogy ez gályára segíti-e elő 's alkalmasint csak rövid időre? A kebel fájdalommal fordul el ily látványtól. Fiatal husz éves neje jun. 22én jött Parisba a vidékről. Tisztelt 's jeles fiatal férj helyett egy foglyot talált, olly váddal terheltet, mellyre sem kedély, sem elménczség nem bír költői igazolást feltalálni. Ő asztal 's ágytől elválás után fog törekedni, azonban olly törvényhozás mellett, melly az elváltat meg nem engedi, ő örökké neje marad egy megbélyegezettnek, nevét fogja viselni 's viruló kora daczára sem képes mással házasságra lépni. Ezen esetet a levelező ajánlja a jövődö törvényhozás figyelmébe. E gyalázatos arszlanság több fényes nevek közt Broglie hgre is borút hoz, ki a hurokra kerülnek nagybátyja. — Ezen eset igen bő elmélkedésre nyújt alkalmat.

SPANYOLORSZÁG. A „Tiempo“ jun. 11kéről egy Madridban történt bika viadáról tudósít, mellyben előkelő urasok is vettek részt. Ha igaz, hogy a nép szokásai, jelmele 's műveltségének fokmérőiként tekinthetők, az ököljognak ama fenértett vad kinövése nem nagy fényt derít a spanyol nemzetre. Mig más nemzetek az ember táplálására szánt barmoknak minden, vagy lehető legcsekélyebb kínzás nélküli kivégzése, állatkínzás elleni társulatok alapítása által szelidebb érzést tanúsítani iparkosznak, a spanyolok csupa mulatságból, hősi elszántsággal ütök le a legéletrevalóbb tinókat 's bikákat, és hölgyeik dagadt kebellet mosolyognak a bika győztes vértzomjazó szemébe. Illy országban aztán nem csoda, ha Cabrerák 'sat. születnek.

Tagadhatlan tény az, hogy Narvaez tábornok nyílt ellenségeskedésben él Krisztina királynővel, kit el szeretne Spanyolországból utasítani. A francia cabinet is ohajtja távozását. — Isabella királynét a carlistai mozgalmak félelme a fővárosba készletti. Legközelebb hire volt, hogy Jánosünnepnapkor összeesküvés tört ki Madridban VI. Károly nevében. — Szegény Isabellának utoljára el is esik kedve a házasságtól, annyi sok és különféle eljegyzési tervet koholnak számára. Legközelebb ismét új terv jött szőnyegre. A királynét a portugali trónörökös dom Pedro de Alcantarával szeretnék összedni, de úgy, hogy egy füst alatt Pedro öcsese, az oportoi hg, Maria Luisa, Isabella öcsesével kössön örök frigyet, melly kettős házasságnak aztán a trónörökösödésre 's a két országnak egy kalap alá szorítására is volna behatása. Igaz, a jegyes csak hét évvel fiatalabb a mátkánál, melly oct, 10kén lesz 15 éves, de hisz elég, ha a házassági ige csak tíz év múlva válik testté, 's azon kívül a királyné ösanyja is öregebb volt férjénél.

Mondják, hogy Cabrera tábornok nem messze Narbonne-tól segédjével együtt egy halázcsoznak elfogatott. Ezen hír ismét kétségbe vonatik.

NÉMETORSZÁG. A „Westfälische Merkur“ a hildesheimi (Hannoverában) püspök körlevelét közli, mellyet ez a város papságához intézett. Ezen levélben a dissentergyház főnökei 's mindazok, kik e hitfelekezethez tartoznak, excommunicatio major-ral sújtatnak le. A levél vége így szól: „az egyházi papság és a confessarii approbati olly személyekkel in divinis et sacris ne közlekedjenek, különösen pedig tiltsák el őket a kath. egyház szentségeitől. Ezen rendelet addig tart változatlanul, mig az elszakadtak őszinte bűnbánattal vissza nem térnek a kath. egyház tanaihoz 's olly elégtételt nem nyújtanak, minőt az egyház megkíván.“

Nemcsak stuttgarti levelek, hanem londoni 's trieszti tudósításokból is kiviláglik, hogy a württembergi kormánynál egy angol társaság jelentkezett az iránt, hogy az összes status vaspályák felépítését felvállalja. Ezen vállalat összefüggésben mondatik lenni a keletindiai társaság azon tervével, miszerint ezentul a keletindiai posta kétszer havonként Trieszt 's Németországon, nem pedig Marseilleen keresztül vezetettnek. Erre nézve a nevezett társaság a Trieszttől Rajnáig nyúló egész vonalt szándékozik megszerezni, ha a közbeeső statusok az építést magok nem vállalnák fel. Azon javaslatban, melly a württembergi kormánynak tétetett, a társaság nem szorítkozik egyedül a fővonal építésére, hanem egyéb württembergi szárnyvonalok létesítésére is készen nyilatkozik meghatározott feltételek alatt, mellyek közül legnevezetesebb az, hogy az engedmény 80 évig tartson, a vitelbér nem szabályoztatik magosabbra, mint a szomszéd statusoknál 'sat. Különösen a bodami tavon (Bodensee) közlekedést látszanak az angolok szemügyre venni. Mondatik, hogy e terv a württembergi kormány által kedvezőleg fogadtatott 's nem sokára közzétetni fog a rendekkel. Az augsb. Allg. Ztg egy stuttgarti levelezője élénken kel ki ezen terv ellen, okoskodását oda irányozván, hogy a vasutakat maga a status építse. Magántársaságtól, mond, ki várhatja azt, hogy a bérszabályzatot költségeinek fedezéseig mérsékelje? És mi 80 évre adjuk át vasutainkat 's ezenfelül brit társaságnak, mellynek semmi szíve 's rokonszerve nincs népünk iránt? Angoloknak, kik kereskedési elleneink, ipar 's nemzeti emelkedésünk ellenségei? Ezen ellenséges jövevényeknek adjuk át vasutainkat martalékul, mellyeknek német statusok kezeiben kü-